

Bitkilerimizin Yerli Adları

Des Noms Indigènes de nos Plantes

Asuman BAYTOP *

İlim dünyasında, bitkilerin adlandırılması için uluslararası dil olarak latince kabul edilir. Böylece her türün bir latince adı vardır ve bu latince ad vasıtasıyla, dilleri farklı olan kimseler, hangi bitkiden bahsettikleri hakkında kesinlikle anlaşılır.

Bir dildeki bütün bitki isimleri, latince isimler kadar kesinlik taşımaz. Dilimizde de, bir kısım bitki isimleri tek mânalı olup tamamen yerleşmiş, kitap ve lügatlara geçmiştir. Bir kısmı ise mahallîdir, ancak o mahalde yaşayanlar tarafından bilinen isimlerdir.

Botanikçilerimiz, bitkilerin türkçe adlarının bilinmesine daima önem vermişler ve eserlerinde, bitkilerin latince isimlerinin yanında, türkçe karşılıklarını, eğer varsa, zikretmeği ihmal etmemişlerdir⁽¹⁻⁷⁾.

Bitki toplamak maksadiyle yaptığımız gezilerde, gezdiğimiz bölgenin halkı ile temas ederek bitkilerimizin mahallî adlarını da tespit etmek fırsatını buluyoruz. Bu şekilde kaydettiğimiz türkçe isimler, latince karşılıkları ile birlikte aşağıda verilmiştir. Parantez içinde bildirilmiş olan yer, türkçe ismin öğrenilmiş olduğu yerdir; bu yerin bağlı bulunduğu vilâyet, büyük harflerle yazılmıştır.

Abies bornmülleriana Mattf. — *sonaver* (Uludağ, BURSA)

Achillea multifida DC. — *ebülmülük* (Uludağ, BURSA)

Achillea nobilis L. var. **ochroleuca** Boiss. — *ayrdanası* (Kirazlı yayla, BURSA)

Achillea santolina L. — *şabla* (Dinar yakınları, AFYONKARAHİSAR)

Adiantum capillus-veneris L. — *karabacak* (Muğla, MUĞLA)

Adonis flammea Jacq. — *taççiçeği* (Sandıklı Dinar arası, AFYONKARAHİSAR)

Ammi visnaga L. — *koşni* (Muğla, MUĞLA)

Anemone coronaria L. — *güllâle* (Antalya Side arası, ANTALYA)

* Farmasötik Botanik Kürsüsü, Eczacılık Fakültesi, Üniversite, İstanbul.

- Arisarum vulgare** Targ. Tozz. — *ylanokmeği* (Antalya Side arası, ANTALYA)
- Artemisia scoparia** Waldst. et Kit. — *karasüprüge* (Pazarkule, EDİRNE)
- Astragalus pisidicus** Boiss. et Heldr. — *ylancikotu* (Isparta, ISPARTA)
- Berberis crataegina** DC. — *karamuk ağacı, karamuk dikenini* (Seki yaylâsı, MUĞLA)
- Capparis ovata** Desf. — *keditirnağı* (Alanya, ANTALYA)
- Centaurea depressa** MB. — *acımak* (Şarkıkaraağaç, ISPARTA; Beyşehir, KONYA)
- Cistus laurifolius** L. — *ıldon* (Muğla, MUĞLA)
- Colchicum turcicum** Janka — *tarhanaçiçeği* (Terkos köyü, İSTANBUL)
- Colutea cilicica** Boiss. et Bal. var. *melanotricha* (Freyn) Aschers. et Graebn. — *patluk* (Sav köyü, ISPARTA)
- Conium maculatum** L. — *ylanotu* (Beyşehir, KONYA)
- Daphne gnidioides** Jaub. et Spach — *havaza* (Alanya, ANTALYA)
- Dracunculus vulgaris** Schott — *ylanbıçağı* (Seki yaylâsı, MUĞLA)
- Equisetum ramosissimum** Desf. — *ulama* (Beyşehir, KONYA)
- Erodium cicutarium** L. — *çobaniğnesi* (Değirmenköy, İSTANBUL)
- Euphorbia apios** L. — *burçalak* (Yenice, ANTALYA)
- Glaucium leiocarpum** Boiss. — *gülfatma* (Sandıklı Dinar arası, AFYONKARAHİSAR)
- Glycyrrhiza glabra** L. — *piyan* (Aydın, AYDIN)
- Helichrysum graveolens** M. B. — *güveotu* (Bursa, BURSA)
- Hyoscyamus niger** L. — *gâvur haşhaşı* (Şarkıkaraağaç, ISPARTA)
- H. reticulatus** L. — *gâvur haşhaşı* (Şarkıkaraağaç, ISPARTA)
- Hyparrhenia hirta** (L.) Stapf — *sipçik* (Alantur, ANTALYA)
- Jasminum fruticans** L. — *kapina* (Değirmenköy, İSTANBUL)
- Jurinea depressa** Stev. — *dedegülü* (Anamas dağı, ISPARTA)
- Laurus nobilis** L. — *tehnel* (Muğla, MUĞLA)
- Leontice leontopetalum** L. — *patpatı* (Germencik, AYDIN)
- Leucosium aestivum** L. — *akçebardak* (Terkos köyü, İSTANBUL)
- Mandragora officinarum** Boiss. — *yereleşmesi* (Side, ANTALYA)
- Myrtus communis** L. — *mart* (Alanya, ANTALYA)
- Nerium oleander** L. — *konağacı* (Muğla, MUĞLA), *ağdâk* (Kızılköyü, EDREMİT)
- Phillyrea media** L. — *kösme* (Muğla, MUĞLA)

- Phlomis grandiflora* Thoms. — *ballıkotu* (Beyşehir, KONYA)
Phragmites communis (L.) Trin. — *kamışotu* (Terkos köyü, İSTANBUL)
Psoralea bituminosa L. — *ballık* (Alanya, ANTALYA)
Salix cinerea L. — *sergun* (Terkos köyü, İSTANBUL)
Salvia cryptantha Montbr. et Auch. — *karaşalva* (Kazanpınar, AFYONKARAHİSAR)
Salvia virgata Jacq. — *yılançık* (Aydos, İSTANBUL)
Scandix macrorhyncha C. A. Mey. — *leylekotu* (Sandıklı, AFYONKARAHİSAR)
Scilla maritima L. — *ölüsoğam* (Antalya, HATAY)
Silene inflata Sm. — *serçeoğu* (Muğla, MUĞLA)
Styrax officinale L. — *çakalâak* (Fethiye ile Seki arası, MUĞLA)
Tamus communis L. — *sincan* (Muğla, MUĞLA)
Teucrium chamaedrys L. — *erkurtaran* (Alanya, ANTALYA)
Thelypteris palustris Schott — *supaprası* (Terkos köyü, İSTANBUL)
Thymra spicata L. — *karakelkik* (Alanya, ANTALYA)
Vicia dasycarpa Ten. — *efek* (Isparta, ISPARTA)
V. peregrina L. — *efekotu* (Sandıklı, AFYONKARAHİSAR)
Viscum album L. — *gevele* (Korkuteli, ANTALYA)
Vitex agnus - castus L. — *hayt* (Muğla, MUĞLA)

R É S U M É

L'auteur donne une liste des noms indigènes d'une cinquantaine de plantes, noms qu'il a appris, pendant ses herborisations, des habitants des localités où ces plantes poussaient. Les noms turcs sont écrits en italique. Entre les parenthèses figurent d'abord le nom de la localité, puis, en lettres majuscules, le vilayet dans lequel celle-ci est située.

L İ T E R A T Ü R

1. Heilbronn, A., İspençiyarî Nebatat, İstanbul Üniv. Yay. No. 126, Kenan Basımevi, İstanbul (1940).
2. Kasaplıgil, B., Kuzey Anadolu'da Botanik Gezileri, Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayınlarından, Özel sayı: 32, İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul (1947).
3. Baytop, T., Türkiye'nin Tıbbî ve Zehirli Bitkileri, İstanbul Üniv. Yay. No. 1039, Tıp Fak. Yay. No. 59, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul (1963).
4. Kayacık, H., Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği, II, Angiospermae, İstanbul Üniv. Yay. No. 985, Orman Fak. Yay. No. 83, Kutulmuş Matbaası, İstanbul (1963).

5. Kayacık, H., Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği, I, Gymnospermae, ikinci baskı, İstanbul Üniv. Yay. No. 1105, Orman Fak. Yay. No. 98, Kutulmuş Matbaası, İstanbul (1965).
6. Kayacık, H., Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği, III, Angiospermae, İstanbul Üniv. Yay. No. 1189, Orman Fak. Yay. No. 106, Kutulmuş Matbaası, İstanbul (1966).
7. Baytop, A., Farmasötik Botanik, İstanbul Üniv. Yay. No. 1243, Eczacılık Fak. Yay. No. 6, Baha Matbaası, İstanbul (1967).

(Redaksiyona verildiği tarih : 6 Mart 1968)